

Nr 152.

Av herr Hægglom m. fl., angående organisation av exporten av jordbruksprodukter.

I den av 1947 års riksdag godkända propositionen om riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken framhålles att beträffande flertalet av i propositionen berörda spörsmål gäller, att de icke lämpligen böra lösas för någon längre tid framåt. Revideringar komma att behöva göras allteftersom förändringar inträffa.

Erfarenheten har bestyrkt riktigheten i detta uttalande och särskilt gäller detta de inhemska livsmedelsprisernas förhållande till världsmarknadspriserna.

I 1947 års proposition uttalas, att hela utformningen av det statliga prisstödet bygger på den tanken, att importprisnivån under normala förhållanden kommer att ligga under den inhemska prisnivån, och det diskuteras, vad som bör ske om jordbruket genom importskydd mot denna lägre utlandsmarknad når upp till en inkomstnivå, som är likvärdig med andra folkgruppers, och så för någon produkt temporärt prisnivån på världsmarknaden kommer att ligga över den producentprisnivå, som statsmakterna stödja för att bereda jordbrukarna full lönsamhet. Då uttalas, att det inte är rimligt, att när jordbrukarna redan nått jämställdhet med andra yrken, de få begagna sig av stegring av världsmarknadsnivån för att uppnå högre priser på den inhemska marknaden.

De förhållanden, som nu sedan ett par år tillbaka råda, äro dock rakt motsatta mot vad som 1947 förutsattes bli det normala. För många viktiga livsmedel som spannmål, margarinaråvaror, socker, ägg, fläsk, konsumtionsmjölk ligga de inhemska priserna icke oväsentligt under världsmarknadens. Inte heller har den efter år 1947 förda jordbrukspolitiken gett jordbrukarna en inkomstnivå likvärdig med andra folkgruppers. Löneklyftan har under år 1951 blivit större än någonsin tidigare mellan industriarbetarelönerna och jordbruksarbetarelönerna.

Under sådana förhållanden föreligger inte den i 1947 års beslut förutsedda situationen, att jordbruket bör hindras från att begagna sig av världsmarknadsprisets stegring för att uppnå en bättre lönsamhet. På den nuvarande situationen kan i stället tillämpas ett annat uttalande av jordbruksministern i 1947 års proposition: Det synes mig ej mer än rimligt att man, när det är fråga om att utforma åtgärder, som skola bereda jordbruksnäringen ett visst stöd, tillser att även tillfälliga, gynnsamma

prisförhållanden å utlandsmarknaden skola komma jordbruket som helhet till godo i största möjliga utsträckning eller i vart fall av jordbruket i sin helhet kunna användas som en viss motvikt mot en förlustbringande export vid andra tillfällen.

För att förverkliga dessa planer godkändes i 1947 års beslut vissa organisationer för export och import av animaliska produkter, och av dessa har den för äggen avsedda kommit i verksamhet och enligt planen genom att tillgodogöra sig utlandsmarknadens goda prislägen lagt upp kapitalreserver för att i framtiden möta förlustbringande export. Av allt att döma motsvara de gjorda erfarenheterna till fullo förväntningarna.

I den år 1947 uppgjorda planen för export- och importorganisationer medtogs endast skapande av organ för animalierna, medan antagligen vegetabilieexporten då inte ansågs komma att bli av någon nämnvärd betydelse. Utvecklingen av det svenska jordbrukets produktion har emellertid lett till väsentligt förändrade förhållanden, och under de senaste årens ganska betydande export av jordbruksprodukter ha oljeväxtfrö och spannmål bidragit med betydande värden. Av allt att döma har oljeväxtodlingen blivit en så omtyckt produktionsgren inom stora områden av södra och mellersta Sverige att vid normal skörd avsevärda exportöverskott uppstå. Huruvida brödsädsexporten kommer att få någon större omfattning är svårare att bedöma. En del av de senaste årens export har gått till grannländerna som tillfällig hjälp och ersatts med import, och 1951 års skörd räcker inte för det egna behovet. Men det förefaller som om jordbrukets mekanisering, Sveriges höga hektarskördar m. m. skulle för framtiden skapa gynnsamma förutsättningar för en spannmålsodling, som vid normal skörd ger exportöverskott eller som i varje fall ger det vid högre skörd än normalt.

Utgår man ifrån departementschefens formulering, att även tillfälliga gynnsamma prisförhållanden på utlandsmarknaden böra komma jordbruket i sin helhet tillgodo, föreligga fullgoda skäl för tillskapande av exportorgan för spannmåls- och oljeväxtfröexport av ungefär samma karaktär som för animalieprodukterna. Det kan ju tyckas vara en jordbrukarnas egen sak, att ordna upp dessa förhållanden, men när det gäller försäljningen av dessa produkter, gäller samma förhållande som i fråga om ägg och slakteriprodukter, att handeln omhänderhaves av såväl kooperativa som enskilda företag, och exportorganen böra skapas som samarbetsorgan för dessa. Vidare bör exportorganens ställning till statens jordbruksnämnd klarläggas, varför en statlig utredning torde vara påkallad.

Mellan de nu existerande exportorganen förekommer ingen samverkan. Går man in för en målsättning enligt 1947 års proposition, att gynnsamma prisförhållanden på exportmarknaden skola komma jordbruket i dess helhet till godo, är dock en viss samverkan motiverad, så att stöd kan ges där det är bäst behövt med anlitan av de resurser, som förefinnas. Redan nu ha ju medel, uppkomna vid export av oljeväxtfröer, använts för att stödja export av smör.

Med stöd av vad vi här anfört hemställa vi,
att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära utredning an-
gående organisation av exporten av jordbruksprodukter
samt framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utred-
ningen kan leda.

Stockholm den 22 januari 1952.

Einar Hægglom.

Jöns Nilsson.

Märta Boman.

Carl Östlund.

Eric Nilsson
i Svalöv.

C. Oscar Nolin.